Gemeente Bergen op Zoom

RVB24-0048

Voorlegger Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Centrumregeling Beschermd Wonen Maatschappelijke Opvang Openbare Geestelijke Gezondheidszorg en aanverwante taken gemeenten Bergen op Zoom, Halderberge, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen en Woensdrecht.
Nummer voorstel	:	RVB24-0048
Datum voorstel	:	27-08-2024
Portefeuillehouder(s)	:	Dhr. J.G.P. van Aken
Contactpersoon	:	J.J. van Schaik
Afdeling	:	Maatschappelijke Ontwikkeling
Contactpersoon Email	:	J.J.VanSchaik@bergenopzoom.nl
Programmanummer en -naam	:	7. Wmo en Jeugd

Voorstel:

1. Geen zienswijze in te dienen over de ontwerp Centrumregeling beschermd wonen, maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en aanverwante taken gemeenten Bergen op Zoom, Halderberge, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen en Woensdrecht bij het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom.

Type voorstel:

☑ Kaderstellend
☐ Controlerend
☐ Rest

Zijn in het voorstel één of meer van de volgende aspecten van toepassing?

	Ja	Nee
Zijn doelen en/of effecten beschreven	☑	☐
Financiële consequenties	☐	☑
Gevolgen voor de schuldenlast	☐	☑
Inspraakverordening van toepassing	☐	☑

Communicatieparagraaf:

De Centrumregeling wordt na ontwerp, een eventuele zienswijze, verwerking van de zienswijze, aan uw raad verzochte en verleende toestemming, eventuele aanpassing en na collegebesluit gepubliceerd.

Samenvatting:

Binnen de regio West-Brabant West wordt sinds 2015 op basis van een convenant samengewerkt op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. In de Norm van Opdrachtgeverschap (NvO), vastgesteld door de VNG, staat dat gemeenten ook na de doordecentralisatie van beschermd wonen regionaal moeten blijven samenwerken. Deze Centrumregeling vervangt het huidige convenant en voldoet aan de NvO. Het biedt een sterke basis voor nu en in de toekomst. In coproductie met de regiogemeenten is een ontwerp Centrumregeling opgesteld. Bestuurlijk is besloten om deze samenwerking uit te werken in de vorm van een Centrumregeling. De beoogde ingangsdatum van de Centrumregeling is 1 januari 2025. Wij leggen volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) deze regeling aan u voor en vragen u om een zienswijze. Ons advies is om géén zienswijze in te dienen. Als u wel besluit een zienswijze in te dienen, heeft u daarvoor ingevolge artikel 1, tweede en derde lid Wgr gedurende acht weken de tijd.

Bijlagen: (geef aan of een bijlage is bijgevoegd of ter inzage is gelegd; benoem en nummer deze bijlagen)

Bijlage nr.	Omschrijving	Bijgevoegd/Ter inzage
1	Centrumregeling beschermd wonen, maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en aanverwante taken gemeenten Bergen op Zoom, Halderberge, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen en Woensdrecht.	
2	Regionale verkenning impact governancekeuze + oplegger impact governance	

Gemeente Bergen op Zoom

RVB24-0048

Raadsvoorstel

Datum	:	31 oktober 2024
Nummer	:	RVB24-0048
Onderwerp	:	Centrumregeling Beschermd Wonen Maatschappelijke Opvang Openbare Geestelijke Gezondheidszorg en aanverwante taken

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

1. Geen zienswijze in te dienen over de ontwerp Centrumregeling beschermd wonen, maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en aanverwante taken gemeenten Bergen op Zoom, Halderberge, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen en Woensdrecht bij het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom.

Inleiding – centrumgemeente
Op 1 januari 2015 is de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) in werking is getreden, welke gemeenten opdracht geeft zorg te dragen voor maatschappelijke ondersteuning. Eén van de taken in de Wmo 2015 is dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het bieden van Beschermd Wonen (BW) en Maatschappelijke Opvang (MO). Binnen de regio West-Brabant West (Bergen op Zoom, Halderberge, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen en Woensdrecht) wordt sinds 2015 op basis van een convenant samengewerkt op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. De gemeente Bergen op Zoom is centrumgemeente voor deze dossiers. Een centrumgemeente is een door de Rijksoverheid aangewezen wettelijke taak en kent ook geen mogelijkheid voor een 'opt-out'**.** De deelnemers komen in een centrumregeling overeen dat bepaalde bevoegdheden van bestuursorganen van de deelnemers worden uitgeoefend door een bestuursorgaan van de andere gemeente, de centrumgemeente. De deelnemende colleges mandateren dus bestuursbevoegdheden aan de centrumgemeente.

Als centrumgemeente ontvangen wij de financiële middelen voor BW en MO en werken wij met de regiogemeenten samen om te zorgen voor de uitvoering van BW en MO. Opgemerkt wordt dat hiermee de centrumgemeente niet automatisch de gemeente is waar alle zorgvoorzieningen zijn of worden gesitueerd. Vanuit historie zijn er in Bergen op Zoom en Roosendaal meer voorzieningen, omdat dit grotere steden zijn. In de regiovisie BW/MO (vastgesteld in maart 2023) is het uitgangspunt benoemd om de voorzieningen nog beter te gaan spreiden over de regio. Ook vanuit de nog op te leveren woonzorgvisie wordt hierop ingezet. Onze invloed op de spreiding van voorzieningen is enigszins beperkt, omdat dit ook gaat over waar een zorgaanbieder zich kan en wil vestigen en of dit past binnen een bestemmingsplan. Verder zijn we met partners en zorgaanbieders aan het werk om in te zetten op de transformatie. Dit betekent: voorkomen dat mensen in BW terecht komen / terugvallen door tijdig in te grijpen en te zorgen voor de juiste ondersteuning in hun eigen woning en dus eigen gemeente.

Norm van Opdrachtgeverschap (NVO)
In de Norm van Opdrachtgeverschap (NvO), vastgesteld door de VNG, staat dat gemeenten ook na de doordecentralisatie (invoering wet woonplaatsbeginsel) van beschermd wonen regionaal moeten blijven samenwerken. Deze Centrumregeling vervangt het huidige convenant en voldoet aan de NvO. Het biedt een sterke basis voor nu en in de toekomst. In coproductie met de regiogemeenten is een ontwerp Centrumregeling opgesteld. Bestuurlijk is besloten om deze samenwerking uit te werken in de vorm van een Centrumregeling. De beoogde ingangsdatum van de Centrumregeling is 1 januari 2025. Wij leggen volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) deze regeling aan u voor. Ons advies is om géén zienswijze in te dienen.

Achtergrondinformatie
Via raadsinformatiebrieven bent u regelmatig geïnformeerd over de stand van zaken in onze regio op het dossier van beschermd wonen, maatschappelijke opvang en openbare geestelijke gezondheidszorg. Meerdere keren bent u geïnformeerd over de stand van zaken m.b.t. deze centrumregeling.
Wij hebben een start gemaakt met de transformatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Deze transformatie is gebaseerd op de uitgangspunten in de rapportage van de commissie Dannenberg “Van beschermd wonen naar een beschermd thuis”. Het doel van de ‘doordecentralisatie’ is dat gemeenten nog meer ruimte krijgen om, op basis van hun lokale situatie, zorg en ondersteuning op maat en dichtbij voor hun meest kwetsbare inwoners te organiseren. De financiering loopt op dit moment nog via de centrumgemeente Bergen op Zoom, maar het Rijk heeft de intentie deze middelen uit te keren aan alle gemeenten, door middel van de Wet Woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen.

Wetvoorstel Woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen
Dit wetsvoorstel maakt gemeenten verantwoordelijk voor het Beschermd Wonen van hun eigen ingezetenen. Nu is het nog zo dat de gemeente waar iemand zich meldt inhoudelijk en financieel verantwoordelijk is voor het verstrekken van BW. Vanaf de invoering van de Wet Woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen is echter de gemeente van herkomst hiervoor verantwoordelijk, ongeacht waar iemand zich meldt en ook ongeacht of iemand in een andere gemeente een plek voor BW krijgt toegewezen. In de Wet Woonplaatsbeginsel verplicht het Rijk de gemeenten om te blijven samenwerken op deze dossiers. Het daarmee samenhangende verdeelmodel zorgt ervoor dat de financiële middelen voor (de nieuwe instroom) Beschermd Wonen (klassiek) aan individuele gemeenten worden uitgekeerd. Dit nieuwe verdeelmodel heeft een ingroeipad van 10 jaar, zodat de noodzakelijke veranderingen geleidelijk en zorgvuldig doorgevoerd kunnen worden.
Het wetsvoorstel woonplaatsbeginsel is nog steeds controversieel verklaard. Daardoor kan het niet meer voor het zomerreces door de Tweede en Eerste Kamer behandeld worden. De nieuwe streefdatum voor invoering is nu 1 januari 2026. Tot de tijd dat de Wet Woonplaatsbeginsel is ingevoerd zijn wij de aangewezen centrumgemeente en ontvangen wij de financiële middelen voor BW.
De centrumfunctie is een taak die ons is opdragen door het Rijk en deze kent dan ook geen mogelijkheid voor een ‘opt-out’. De ervaringen met de rol als centrumgemeente zijn goed. Er is goede samenwerking op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau tussen de 6 gemeenten.
Mocht de centrumconstructie komen te vervallen -wat op dit moment nog onzeker is- dan betekent dit voornamelijk dat Bergen op Zoom niet langer de financiële middelen voor BW en MO voor de hele regio zal ontvangen. Het ontheft ons niet van de wettelijke taak om BW en MO te organiseren voor mensen die dit nodig hebben. Daarnaast blijft de verplichting om samen te werken met de andere gemeenten in onze regio. Dit is ook verwerkt in de Regiovisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang die in maart 2023 is vastgesteld.

Centrumregeling
Gedurende deze transitieperiode, maar ook daarna, is regionale samenwerking essentieel en op een aantal punten ook verplicht gesteld door het Rijk. Naast de verplichting om samen te werken, heeft samenwerking ook zeker een meerwaarde zoals het realiseren van hogere ambities (realiseren transformatie BW / MO, in stand houden regionaal aanbod van voorzieningen, vergroten van kwaliteit en variëteit dienstverlening voor inwoners), solidariteit (in geld en toegang tot voorzieningen), efficiënter werken en organisatorische voordelen.

In de regio is onderzocht welke samenwerkingsconstructie het best passend is voor onze regio. Er heeft een impactanalyse (zie bijlage 2) plaatsgevonden door de VNG en er is afstemming geweest met de VNG en de gemeenten Den Bosch en Breda. Hieruit blijkt dat een centrumregeling de beste en logische samenwerkingsvorm is voor onze regio, die voldoet aan de uitgangspunten benoemd in de door u vastgestelde regiovisie Beschermd Wonen / Maatschappelijke Opvang (RVB22-0079 30 maart 2023).
Op 21-11-2023 is er een regionale raadsbijeenkomst georganiseerd waarbij de raadsleden uit de 6 gemeenten aan de hand van een presentatie zijn meegenomen in het proces van deze centrumregeling en de inhoud tot nu toe.

Binnen onze regio hebben we in de centrumregeling nieuwe (financiële) samenwerkingsafspraken opgenomen rondom de regionale taken van beschermd wonen, maatschappelijke opvang, bemoeizorg en preventie. We hebben in deze nieuwe afspraken onder andere afgesproken dat gemeenten zelf de lokale toegang organiseren voor beschermd wonen en dat we handelen op basis van financiële solidariteit. Met de regiovisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 2023-2028, die onderdeel uitmaakt van deze regionale samenwerking, geven we verder invulling aan onze regionale doelen en ambities voor de komende jaren in het ondersteunen van kwetsbare inwoners.

Op dit moment wordt er regionaal samengewerkt op basis van een convenant waarbij een aantal taken zijn gemandateerd aan Bergen op Zoom. Inmiddels hebben zich echter zowel landelijk als in de regio ontwikkelingen voorgedaan waardoor de huidige samenwerkingsvorm (en de daarbij behorende samenwerkingsafspraken) niet voldoen aan de verplichtingen die vanuit het Rijk worden gesteld. Zo moeten in het kader van de nieuwe Wet Gemeenschappelijke Regeling afspraken worden gemaakt over een aantal onderwerpen die in de huidige samenwerkingsafspraken nog niet zijn opgenomen en wordt vanuit de Norm voor Opdrachtgeverschap een aantal (afspraak)voorwaarden gesteld die vragen om aanscherping van de huidige regionale samenwerking(s)afspraken). Deze afspraken zijn opgenomen in de ontwerp centrumregeling die is bijgevoegd bij dit voorstel.

Beoogd maatschappelijk effect/doelstelling

Het beoogde effect van deze Centrumregeling is om op juridisch correcte wijze de regionale samenwerking vast te leggen voor de regio West-Brabant West. De samenwerkingsafspraken geven een uitwerking van de afspraken die tussen de gemeenten West-Brabant West gemaakt moeten worden in het kader van de

doordecentralisatie van Beschermd wonen naar Beschermd thuis. Naast de afspraken op regionaal niveau West-Brabant West en de specialistische voorzieningen maken de gemeenten afspraken om te zorgen voor een gedragen, sluitende en zorgvuldige aanpak van de doordecentralisatie van de maatschappelijke zorg in regio West-Brabant West. Dit gaat over de gezamenlijke voorbereiding en uitvoering van de transformatie van Beschermd Wonen en maatschappelijke opvang, waaronder het ontwikkelen en realiseren van beleid waarin in samenhang wordt gewerkt aan onder andere:
• de preventie van dakloosheid;
• de benodigde algemene (gesubsidieerde) voorzieningen;
• een spreidingsplan van voorzieningen in de regio West-Brabant West om de op- en afbouwopgave te realiseren;
• de (door)ontwikkeling van de lokale toegang;
• gezamenlijke uitvoering van ondersteunende (reguliere) taken, zoals de monitoring;
• het realiseren van uitstroommogelijkheden;
• afspraken over de financiën, die betrekking hebben op deze bovengenoemde taken (zoals de bekostiging van maatschappelijke opvang en beschermd wonen in de individuele gemeenten en de bekostiging van de gezamenlijke voorzieningen).

Dit ten behoeve van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het bieden van continuïteit en kwaliteit van voorzieningen voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en aanverwante taken om zo te voldoen aan de eisen van de Norm voor Opdrachtgeverschap.

Uitwerking voorstel

Alle deelnemers informeren hun raad informeren en vragen een eventuele zienswijze kenbaar te maken. Eventuele uitkomsten van de zienswijzeprocedure kunnen dan verwerkt worden. Na verwerking wordt aan de colleges gevraagd een voorlopig besluit omtrent de ontwerpregeling te nemen en vervolgens toestemming aan de gemeenteraad te vragen voor het aangaan van de regeling. Het college besluit daarna definitief over het treffen van de Centrumregeling. Nadat alle colleges in de regio besloten hebben is de Centrumregeling tot stand gekomen. Het doel is deze in te laten gaan per 1 januari 2025. Als dit niet gehaald wordt, kan de centrumregeling later in 2025 ingaan. Dit heeft geen consequenties omdat we momenteel samenwerking o.b.v. het huidige convenant en vanwege het Wetvoorstel Woonplaatsbeginsel.

Consequenties van het voorstel

Door het vaststellen van de Centrumregeling is op juridisch correcte wijze de regionale samenwerking vastgelegd tussen de gemeenten West-Brabant West. De samenwerkingsafspraken geven een uitwerking van de afspraken die tussen de gemeenten West-Brabant West gemaakt moeten worden in het kader van de doordecentralisatie van Beschermd wonen naar Beschermd thuis.

Duurzaamheid

Door de vaststelling van de centrumregeling wordt voldaan aan de verplichtingen gesteld door het Rijk en de op 1 juli 2022 gewijzigde Wet gemeentelijke regelingen.

Risico paragraaf

- Doorlooptijd voorbereiding.
  Deze Centrumregeling heeft een streefdatum van 1 januari 2025. Er is een risico dat deze datum niet gehaald gaat worden. De Wet gemeenschappelijke regelingen kent diverse stappen waarlangs de Centrumregeling tot stand komt. Er is een gedetailleerde planning opgesteld om dit zorgvuldig in samenwerking met alle gemeenten van de regio te bewerkstelligen. Als dit niet gehaald wordt, kan de centrumregeling later in 2025 ingaan. Dit o.a. vanwege het uitstel van de Wet Woonplaatsbeginsel per 01-01-2026.

- Gevolgen van het uitstellen van het woonplaatsbeginsel en financieel verdeelmodel.
  Binnen Beschermd wonen wordt er gewerkt aan het opstellen van een nieuwe Wet woonplaatsbeginsel en een financieel verdeelmodel. Deze wet zal maken dat niet meer de centrumgemeenten, maar de lokale gemeenten de middelen gaan krijgen om een passend aanbod beschermd wonen te creëren voor hun eigen inwoners. Deze Wet woonplaats beginsel beschermd wonen is meerdere malen uitgesteld. De nieuwe streefdatum is 1 januari 2026. Op dit moment is er sprake van een historische ‘scheefgegroeide’ verdeling van het budget beschermd wonen over de regio’s. Onze regio valt onder de zogeheten nadeelregio’s. Op dit moment zijn we als regio afhankelijk van compensatie vanuit het Rijk voor het in stand kunnen houden van ons huidige aanbod. Met de herverdeling van middelen op basis van het objectief verdeelmodel, gaan we er als regio West-Brabant West financieel op voorruit en ontstaat er, op termijn, mogelijk financiële ruimte om het voorzieningenniveau binnen de regio verder op te kunnen bouwen en uit te breiden.

Geïdentificeerde risico’s

Risico-onderdelen	NvT	Laag	Neutraal	Hoog
1. Realiseren maatschappelijke effecten		X		
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak		X		
3. Imago gemeente		X		
4. Algemene en externe omgeving		X		
5. Veiligheid		X		
6. Financiën		X		
7. Juridisch		X		
8. Planning		X		
9. Kwaliteit uitvoering		X		
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners		X		

Alternatieven

- Er zijn andere juridische vormen van samenwerking denkbaar. Deze zijn in een eerder stadium in samenwerking met het adviesbureau Transitiebureau Beschermd Thuis (VNG) onderzocht (zie bijlage).

Ook zijn andere gemeenten geraadpleegd. Op basis van dit onderzoek, de raadpleging, de wens om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de afspraken binnen het huidige convenant en een zo licht mogelijke samenwerkingsvorm is een Centrumregeling het best passend voor onze regio.

- Een zienswijze uitbrengen op de Centrumregeling Beschermd Wonen Maatschappelijke Opvang Openbare Geestelijke Gezondheidszorg en aanverwante taken.

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

De loco-secretaris,

J. Perfors

De loco-burgemeester,

A.M. Demmers

RVB24-0048

Raadsvoorstel

De raad van de gemeente Bergen op Zoom;

gezien het voorstel van het college van 27-08-2024, nr. RVB24-0048;

BESLUIT:

Geen zienswijze in te dienen over de ontwerp Centrumregeling beschermd wonen, maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en aanverwante taken gemeenten Bergen op Zoom, Halderberge, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen en Woensdrecht bij het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 31-10-2024

De griffier,	De voorzitter,
drs. E.P.M. van der Meer	drs. M. Mulder MSc.